
Serge Jaumain, Michaël Amara, Benoit Majerus & Antoon Vrints (dir.), *Une guerre totale? La Belgique dans la Première Guerre mondiale: Nouvelles tendances de la recherche historique*, Bruxelles, Archives générales du Royaume, 2005, 663 pp., ill. (Studies over de Eerste Wereldoorlog – Études sur la Première Guerre mondiale, nr. 11) | Deze acta van het colloquium, georganiseerd door de Université Libre de Bruxelles (ULB) in samenwerking met het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij-Centre d'Études et de Documentation Guerre et Sociétés contemporaines (SOMACEGES) over de beeldvorming rond België tijdens de Eerste Wereldoorlog, werden door het Algemeen Rijksarchief gepubliceerd (onder een Franstalige titel, maar met Nederlandstalige en Engelse bijdragen) in het kader van het streven naar de hernieuwing van de geschiedschrijving over de 'Grote Oorlog' in België.

In het eerste luik (*Communauté imaginaire – Imaginaire gemeenschappen*) van het eerste deel (*Une société sous la botte? Een samenleving "onder het juk"?*) wordt nagegaan in hoeverre er tegenover de realiteit van de Belgische 'verbeelde gemeenschap' andere stromingen stonden. Na bijdragen over de aard van de anti-Duitse rellen (eerder 'charivari') in Brussel (Benoît Majerus) en Antwerpen (Antoon Vrints), verklaart Sophie De Schaepdrijver (*An outsider "inside": the occupation diary of Georges Eekhoud*, pp. 79-95) de evolutie van de Franstalig-Vlaamse schrijver

Georges Eekhoud naar een vorm van culturele collaboratie – aan de hand van diens oorlogsdagboek – door zijn interpretatie van (Belgische) identiteit in vooral literaire termen eerder dan als een vorm van staatsburgerschap. Chantal Kesteloot (in *Séparation administrative et Première Guerre mondiale: le patriotisme et la Belgique des militants wallons*, pp. 65-78) stelt (in tegenspraak met de *Encyclopédie du Mouvement Wallon*) parallellen vast tussen het Vlaamse en het Waalse activisme; in zijn verslag van dit deel van het colloquium voegt Lode Wils (pp. 25-31), daar nog een aantal gelijkenissen aan toe. Aan Waalse zijde ontbrak enkel een klantenbindend netwerk (zoals aan Vlaamse kant o.a. Volksopbeuring); die 'zuilvorming' wordt door Luc Vandeweyer beschreven in de laatste bijdrage in dit deel van de acta (*Zuilvorming tijdens de eerste wereldoorlog*, pp. 97-108). In de andere delen van het colloquium zijn er verder nog enkele voor de historiografie van de Vlaamse beweging relevante bijdragen. Rainer Pöppinghege behandelt (in *Belgian Life behind German Barbed Wire*, pp. 207-220) (o.m.) de activistische propaganda bij de Vlamingen in de Duitse krijgsgevangenkampen (Göttingen). Xavier Rousseaux en Laurence Van Ypersele (in *Pratiques et représentations de la répression de l'"incivisme" en Belgique après la Première Guerre mondiale*, pp. 453-480) schrijven over de repressie na de Eerste Wereldoorlog (hoofdstukje 2.3. *Les activistes et autres Flamboches...*, gaat vooral over de reactie in de Franstalige pers). Christine Van Everbroeck concludeert (in *L'activisme entre condamnation et réhabilitation*, pp. 481-493) dat de activisten in het naoorlogse nationalisme in Vlaanderen slechts een geringe rol speelden. Ten slotte geeft Geert Buelens (*Like seeds in the sands. On (the absence of) Flemish War Poets*, pp. 597-614) een overzicht van Vlaamse (Eerste Wereld)oorlogspoëzie, o.a. van Filip De Pillecyn en Cyriel Verschaeve, en suggereert enkele redenen waarom die, vooral

in tegenstelling tot Groot-Brittannië, nage-
noeg geheel uit het collectief geheugen ver-
dwenen is: het niet-modernistische van de
gedichten (die in het interbellum ouderwets
leken), het antagonisme tussen Vlaamse en
Belgische identiteit (wat het vijandbeeld
compliceerde), het diskrediet waarin de tij-
dens de Tweede Wereldoorlog collaborerende
dichters geraakten, het feit dat de dichters de
oorlog overleefden (in tegenstelling tot de
Britse, waardoor die wel het 'James Dean-
effect', zoals de auteur het fenomeen noemt,
kenden) en de (geringe) kwaliteit van de poë-
zie. In hoeverre de oorlogsverzen bijdroegen
tot Vlaamse of Belgische natievorming blijft
nog een open onderzoekspiste.

[Luc Boeva]
